

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

... .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacție.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
insertiuni după învoială.
Scrisori neîncercate se refuză.

Două ordonanțe ale ministrului Andrássy.

I.

O nouă incompatibilitate.

În timp ce incompatibilitatea parlamentară se lasă destul de încurcată, pentru a se putea interpreta după placul celor puternici, ministrul de interne Andrássy inventează cazuri noi de incompatibilitate — în administrațiile municipale și își ține de datorie a regula prin ordonanță acele cazuri de incompatibilitate.

Dăm aici dispozițiile ordonanței ministrului de interne cu privire la procedura ce va trebui să se urmeze în rezolvirea cazurilor de incompatibilitate ce s'ar ivi între posturile administrative comitatense și între vre-un post de membru în direcția ori în consiliul de supraveghiere al vre-unui institut de credit ca societate pe acții, ca tovărășie, ori al vre-unei mari întreprinderi comerciale sau de locomotivă.

Ordonanța constată, că incompatibilitatea între aceste posturi și între oficiile comitatense nu se poate regula amănunțit prin ordonanțe regnicolare și generale; ci acele vor putea să fie judecate corect numai în anumite cazuri corecte. Stabilește totuși următoarele principii generale:

Este caz de incompatibilitate:

1. Dacă postul de membru în direcție ori un alt post ce cade sub aceeași judecare și care este a se considera totdeauna ca ocupație laterală, ocupă timpul oficianului în așa măsură, în cât pe urma acestei ocupațiuni rezultă o scădere, ori cât de mică, în mersul oficiilor, fie că această scădere s'ar referi la împlinirea în timpul recerut a agendelor oficiale, ori la observarea orelor de oficiu, ce sunt a se petrece în localul oficiului.

2. Dacă institutul de bani ori întreprinderea cutare are astfel de referințe cu comitatul, ori cu agendele, cari cad în obicnuita sferă de competență a oficianului respectiv în cât acela ar fi împedat în rezolvirea agendelor și afacerilor ce cad în sfera sa de competență, fiindcă ar fi interesat în acele.

3. Dacă tendința institutului sau întreprinderii este de atare, încât această tendință exclude cât pentru un ofician de comitat posibilitatea de a participa la institutul ori la întreprinderea respectivă fără detrimentul autorității oficiului sau, al intereselor statului, ori al interesului obștesc.

Cumpănirea acestor puncte de vedere și judecarea în prima instanță a compatibilității oficianților comitatelor, e în competența congregațiilor comitatense.

Ordonanța mai conține dispoziții, în înțelesul cărora posturile cari ar cădea sub dispozițiile acestei ordonanțe vor putea să le primească direcții comitatelor numai după ce vor fi anunțat congregațiile lor și după ce congregațiile vor fi încuviințat ocuparea acelor posturi.

Oficianții, cari la intrarea în vigoare a ordonanței de față ar ocupa funcții cari cad sub dispozițiile cuprinse în ordonanță, sunt datori a anunța această împrejurare congregațiilor lor.

Dacă congregațiile ar constata incompatibilitatea, oficianții interesați vor trebui să renunțe numai decât la funcțiile incompatibile cu direcția lor.

Congregațiile comitatense, având în vedere principiile fixate în ordonanța de față, vor putea să constate în orice timp incompatibilitatea. Astfel și permisiunea dată, este valabilă numai până la revocare.

Conform vechilor obiceiuri, ca ori ce act de legislație și ca ori ce manifestare a puterii publice, astfel și ordonanța ministrului Andrássy dă numai pretexte, dar lasă mișcilor puternici latitudinea cea mai extremă în judecarea cazurilor, la cari s'ar putea referi oarecum ordonanța.

În felul acesta, dacă, pentru salvarea aparenței, nu s'ar părea totuși necesar un nevoiaș simulacru de lege și drept, s'ar putea cassa toate legile și ordonanțele și s'ar putea economisi truda și cheltuiala, de a mai face altele noi; ci ar trebui numai să se proclame odată pentru totdeauna principiul general că micii direcționari pot face dreptate, după cum vor afla ei de bine și tot așa cei mari vor aproba ce li-se va părea lor de cuviință. Cu legi în toată legea, ori cu legi echivoce și în același timp cu o pornire spre un despotism autoritativ al oamenilor legii — rezultatul ar fi același.

Atât — în general.

Cât pentru ordonanța de față, articolul 2, se pare a fi băgat în ea numai pentru estetica simetriei. Aceasta nu ne împoartă.

Adevăratul scop ni'l destăinuiește articolul 3. După experiențele de până aci, ar trebui să fim orbi și năuci pentru a nu înțelege cum se interpretează la noi „tendințele contrare statului...” E vechiul și perversul cântec, care admite, că statul poate să stea în război cu cetățenii sei. Articolul 3 se îndreptează în același timp contra institutelor financiare și întreprinderilor comerciale nemaghiare și contra oficianților nemaghiari. Cugetând cu mintea dlui ministru și a semenilor sei, scopul ordonanței ar fi să bage un ic spărgător în comunitatea socială și în comunitatea de interese, ce ar putea să fie între oficianți și între conducătorii institutelor și întreprinderilor „cu tendințe contrare sta-

tului”. A'i scoate pe oficianți de sub influința agitatorilor...

Presupunem, că dl conte trebuie să fie încântat preste măsură de cea mai nouă ispravă a sa. Dar nu știm, cât are să fie de încântat, când, venind în urma dsale un alt ministru și în urma sistemului dsale nu alt sistem, interpretarea tendințelor contrare statului s'ar putea întoarce împotriva domnului conte!

Articolul 1 și alineatele, cari urmează articolului 3 încearcă o înșirare tacsativă de sub care apare însă prea vădit gândul de a lăsa în voia comitatelor să constate incompatibilitatea când li-o cădea în gând și să aibă dreptul a nu o vedea, când le va plăcea mai bine astfel.

II.

Cunoștința de limbi a angloaților din cercuri ai comitatelor.

O altă ordonanță recomandă atențiunii congregațiilor să caute ca direcționarii din cercurile administrative să înțeleagă limba poporului în mijlocul cărui trăiesc și funcționează.

Ordonanța ministerială dorește, ca mai ales pretorii și protopretorii să corespundă acestei cerințe, «pentru ași putea îndeplini chemarea ce le incumbă întru rezolvirea daraverilor și întru îngrijirea intereselor materiale și intelectuale ale locuitorilor din cercuri»; dar și «pentru că altfel oficianții vor rămânea străini față de popor, nu îi vor putea câștiga încrederea și nu vor putea avea asupra poporului aceea influință salutară, care este necesară intereselor statului».

Iarăși „interesele” deochiate. Hinc illae lacrimae.

Ordonanța aceasta, a doua, exprimă numai o dorință, ori o îndrumare, dacă voim, dar lipsită de orice sancțiune. Astfel am putea să privim această ordonanță ca un exercițiu de stil oficial rău isbutit și fără importanță.

Dar această ordonanță este totuși o dovadă despre o situație abnormă ce dăinuiește în țara noastră, și anume că direcționarii sunt preste tot străini de sângele, de limba de obiceiurile și de simțirile poporului, pe care trebuie să'l judece și care îi plătește.

În sfârșit, nu putem să observăm, că dl ministru de interne atrage atenția congregațiilor asupra faptului că direcționarii lor din cercuri ar fi bine să cunoască limba poporului.

Care va să zică: *cei din cercuri*. Cei din centru nu!

Nu cumva rostul ordonanței dlui

ministru era acela, ca la comitate să se înțeleagă că dlui ministru i-se pare cu totul de prisos, ori poate chiar păgubitor „intereselor statului“ ca și oficianții din centrele comitatelor să cunoască limba poporului, peste care sunt puși ?

Pentru școală. Zi de zi se sporește numărul comunelor brave cari vin în ajutorul școlii române și din sărăcia lor completează salariile învățătoarești.

In ședința dela 23 Decembrie n., sinodul parochial din Chevereșul-Mare, una dintre cele mai fruntașe comune din tractul Buziașului (com. Timiș) a hotărât să completeze salariile învățătorilor locali la minimul cerut de lege.

Aceiași hotărâre laudabilă au luat sinoadele parochiale din Toracul-Mare, Timișoara și Șimand.

Numai Comlăușului nu-i trebuie școală românească! Comitetul parochial a hotărât și aici completarea salariilor, sinodul parochial însă, prezidiat de protopopul M. Leucuța, a anulat hotărârea comitetului parochial. Trist și dureros !

Liga maghiară și naționalitățile. Asociațiile „culturale“ maghiare au hotărât mai săptămânile trecute să porniască o acțiune comună împotriva naționalităților. In vederea acestei acțiuni au hotărât și convocarea unui congres. Se delegase și o comisie centrală care să redacteze un program. Ei bine, programul acestei Lige culturale s'a alcătuit. Numai de cultură nu e vorba în el.

„Protest împotriva aspirațiilor ilegale și împotriva atacurilor interne și externe ale naționalităților...“ întărirea elementului maghiar, dezvoltarea maghiarismului...“ și alte fraze patriotice.

Și procurorul nu intervine... Asociațiile culturale maghiare au voie să facă chiar și politică, ale noastre n'au voie nici chiar să facă cultură...

Camera și Senat Camera deputaților și a magnaților a ținut Sâmbătă două ședințe scurte. Magnații au primit în grabă proiectul despre ridicarea cotei (numai trei magnați au votat contra), apoi a comunicat Camerei deputaților votarea.

Deputații (vre-o 25 la număr) numai 5 minute au fost ocupați. Alina a ținut ședința în care s'a luat la cunoștință actul de înalt patriotism al magnaților!

Cota s'a ridicat, urmează acum ridicarea contingentului recruților.

Programul banului Croației. Sâmbăta trecută a avut banul Rakodczay cel dintii succes politic: a fost admis la conferința fostului partid național din Croația, care în această zi a ținut în Zagrab o consfătuire. E caracteristic, însă, că dela această conferință au absentat toate elementele serioase, prezintându-se numai politicieni cari susținuseră și guvernul lui Khuen-Héderváry.

Banul Rakodczay n'a ținut nici un discurs ci și-a prezentat programul (în care promite multe reforme agrare) în scris. Conferința a declarat că în principiu consimte cu programul acesta, a hotărât, însă, delegarea unei comisii care să precizeze mai conciz punctele programului viitorului program guvernamental.

Conferința fostului partid național a declarat, însă, și ea că legea lui Kossuth des-

pre pragmatica funcționarilor dela căile ferate (pentru care a izbucnit conflictul grav cu Croația) jignește drepturile limbii croate! Fostul partid național vrea să rezolve această chestie trimitând-o înaintea unei comisii regnicolare.

Pentru alegerile cari vor avea loc pe la sfârșitul lui Februarie partidele fac pregătiri mari. Coaliția croato-sârbă speră să dobândească la alegeri o majoritate și mai covârșitoare decât avuse în dieta disolvată.

ROMÂNIA.

Camera

Ședința de la 25 și 26 Decembrie.

In una din ședințele trecute ale Camerei s'a auzit unul din cele mai autorizate glasuri în desbaterea chestiei țărănești. A vorbit anume Dl Z. G. Duca fost director al Băncilor populare, un bărbat din generația tânără, cu cunoștințe vaste și cu o bogată pricepere în toate amănuntele vieții și ale gospodăriei săteanului.

Dl Duca a arătat cu multă aprofundime cauza răului ce există la țară și vede cuprinse o parte din mijloacele de îndreptare în proiectul guvernului asupra imaturilor.

In ședința dela 26 c. a vorbit din nou Dl Nicolae Iorga. Distinsul orator nu e iubit de nici unul din cele două partide istorice.

Nu e iubit pentru că în dezvoltarea vorbirii sale, îi place să nu fie pur obiectiv, (zic în înțelesul regulamentului camerei)

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“.

Amintire despre Axente Severu.

(Sfârșit.)

După ce ne așezarăm la masă, numai ce văzurăm că chelnerii aduc pe patru roate un coșcogea poloboc de bere și-l așează în mijlocul semicercului. Și comandarea acestui butoiu cu bere era pentru noi o enigmă, dar flămânzi și însetați cum eram, am făcut toată onoarea mesei înținse înaintea noastră. După mâncare începu partea de petrecere. Discursuri, toaste, cântări și declamațiuni urmau una după alta. Voia bună, umorul și însuflețirea domniau între toți mesenii. Axente Severu ținu un discurs întru amintirea zilei de 3/15 Mai 1848 și în memoria martirilor români din Transilvania, omorâți de Unguri. Președintele, Vasile Bumbac, și alții îl serbătoriră pe Axente Severu prin mai multe toaste foarte măgulitoare, încât și el devenise mai vioiu, mai vorbăreț, mai vesel, și, grupându-se în jurul său mai mulți tineri, ne povestea multe scene din luptele dela patruzeci și opt. Astfel sosise și amurgul serii fără să ne fi dat seama despre aceasta. Incepură acuma a intra în sală orășenii din

Liesing, spre a'și bea obicinuita lor bere, dar sala era toată ocupată de noi și nici o masă nu le sta la dispoziție. Aceasta produse nemulțumire între dânsii și murmure de reprobare se auziau la adresa birtășului, care căuta să-i molcomească. Atuncia se iscă și o ceartă între O. Turcan și un orășean, care voia să ia cu sila un scaun dela masa noastră. Turcan nu'l da, iar orășeanul îl trăgea. Auziam cum se răstesc unul la altul și vedeam cum și ceilalți orășeni țin parte prietenului lor. Deodată vedem că un orășean smulge scaunul din mâna lui Turcan și îl ridică amenințător asupra lui, gata să-l lovească. In acest moment văd cum sare Axente Severu de pe scaunul de lângă mine și scîrșnind din dinți, apucă scaunul său de spătar, aruncă o privire cruntă asupra Liesinghenilor, gata a se arunca asupra lor. Această scîrșnire de dinți, această privire cruntă și atitudine energetică și hotărâtă a lui Severu nu o pot uita nici astăzi, și atuncia înțelesei de ce îl numiau la patruzeci și opt și spaima Ungurilor. Era în adevăr spaimântător astfel cum sta gata să se arunce asupra agresorilor. Dar din norocire scena aceasta nu avu un sfârșit tragic, grație medicinistului Ioan Hosanu, ulterior medic de cură la băile din Graefenberg, care în momentul de extremă criză întonă cântecul nemțesc:

Ich Kenn'ein Aug', ce se sfârșia cu refrenul:

Du schönes Aug', du holder Stern,
Du bist mir nah' und doch so fern!

Trebuie să observ că Hosanu avea o vocea minunată de tenor, o voce atât de dulce, și la tremolo atât de duioasă, încât eram totdeauna încântați, când la adunările noastre se hotăria să ne cânte ceva. Mai cu sama când ne cânta doinele lui Iancu, ne impresiona așa de mult, că rămâneam toți extaziați. Acelaș efect făcu acest cântec și asupra orășenilor din Liesing. Scaunul ridicat asupra lui Turcan se lasă liniștit în jos, toți ascultau dulcile accente ale lui Hosanu, când fini el cântecul, aplauze entusiaste răsunau în toată sala. Il ridicară pe brațe, îl purtară prin toată sala și-l rugară să le mai cânte. Și el le cântă, le cântă tot atât de dulce, atât de frumos, încât stăteau toți uimiți, ascultându-l. Iarăși aplauze zgomotoase, iarăși purtări pe brațe și străngeri de mână. Impăcarea era făcută spre bucuria birtășului care se speriașe, că va urma o păruială, între vechii săi oaspeți și între noi excursioniștii. Acuma porunci el singur să aducă un butoi cu bere, ca să se serbeze în mod demn împăcarea. Ținea birtășul numai decât la acea ca să bea cu noi toți Bruderschaft, și ceilalți orășeni nu se lăsau mai prejos de dânsul, mai cu sama fiind că bere

ci ori de câte ori îi se dă ocazia favorabilă trece în domeniul social căutând să expună moravurile stricate ale societăţii ca un propagator indirect al tuturor boalelor de care suferă ţara.

Vorbind de proiectul agricol spune, că legea nu e de ordin economic, ci sunt numai nişte dispoziţii poliţieneste, prin care să iau măsuri, ca să se reglementeze relaţiile dintre proprietari şi ţărani. Oratorul spune mai departe, că marea proprietate în special în Moldova este în mâinele celor mai rapaşi evrei.

E greşit, — continuă dânsul — să se zică, că se va lavi în export, deoarece întreg exportul se va reduce la trimiterea în străinătate a cerealelor, iar banii, cari sosesc, ori se cheltuesc în streinătate de proprietarii absenteişti ori sunt trimişi în străinătate pentru articolele de lux cari se importă.

Dl Iorga descrie apoi starea ţăranului bulgar, a ţăranilor noştri din Transilvania, a celor din Banat, Bucovina, şi Basarabia, care este superioară cu mult celor din România.

Inchee urînd guvernului să închee o politică agrară şi economică în folosul populaţiunii rurale.

Şedinţa de la 27 Decembre.

Se continuă discuţia asupra proiectelor agrare.

Vorbeşte dl Al. Djuvara care a avut în discursul său momente de o covârşitoare ironie asupra clasei boereşti.

Intre altele zice: Proprietatea pământului trebuie să fie naţională şi astfel în cât să nu sleiască şi să exploateze pătura de ţărani cari au stropit pământul cu sângele lor. (Aplauze). Când vorbiţi de acei cari ne-au păstrat limba şi neamul, nesocotiţi istoria, dacă uitaţi că la un moment dat clasa diriguitoare n'a mai existat de fapt,

şi că numai ţăranilor datorăm existenţa noastră de astăzi. (Aplauze).

Este o pogorâre să desrădăcinezi clasa de sus de pătura imens de mare a acelor cari stau jos şi cari în primul rând formează neamul nostru.

A vorbit apoi dl P. P. Carp contra proiectului.

Dlui Carp i-a răspuns Dl I. C. Brătianu ministrul de interne.

Şedinţa de la 28 Dec.

În această şedinţă se începe discuţia pe articole asupra proiectelor agrare.

Iau cuvântul mai mulţi oratori şi se votează fără schimbare mai multe articole.

O nouă volnicie a guvernului.

— Suspendarea profesorului Iacob Mureşan. —

Din Blaj ne vine vestea unei noi volnicii săvârşite de ministrul de culte împotriva şcolilor române. Nu ne surprinde, însă, întru atâta atitudinea duşmănoasă a guvernului coaliţionist — am uitat de mult să ne surprindem de măsurile lui asupritoare; ne întristează mai mult faptul că mitropolia din Blaj, consistorul archidiecezan a luat la cunoştinţă ordinaţiunea ministrului fără să fi încercat toate mijloacele legale pentru a-l îndupleca pe ministru să-şi revoce ordinaţiunea jignitoare.

La liceul superior gr.-cat. rom. din Blaj de 22 de ani serveşte cu trudă şi abnegaţiune un distins profesor de

muzică, dl Iacob Mureşan, compozitor român cu reputaţie. Douăzeci şi doi de ani a servit acest profesor cu cinste şi zel şi a trebuit să vină „marele” guvern „naţional” să curme activitatea acestui profesor.

După douăzeci şi doi de ani de serviciu, ministrul de culte contele Apponyi (pentru care Ilustritatea Sa dela Lugoj are „cel mai mare respect”) vine să-i ceară nostrificarea diplomei de profesor de muzică!

Şi mitropolia din Blaj, consistorul archidiecezan, chemat să vegheze asupra intereselor celui mai vechiu institut românesc — ia act de ordinaţiunea dlui ministru, nu protestează împotriva ei, nu stăruie asupra revocării ei, ci suferă în tăcere ca profesorului Mureşanu să i-se interzică să mai funcţioneze la liceu şi să fie îndrumat ca în termen de 6 luni să-şi nostrifice diploma, — căci altcum va fi definitiv destituit.

De mai bine de 8 zile dl Mureşan nu mai e profesor de muzică!

Nu găsim motive cari ar putea scuza lipsa de demnitate manifestată cu acest prilej de forurile bisericeşti din Blaj, — cum nu ne putem explica nici tăcerea „Unirii”, în această chestie ce poartă timbrul celei mai evidente duşmăanii împotriva instituţiilor noastre de învăţământ.

era destulă şi încă de geaba. Dar nu era uşor lucru să bei Bruderschaft cu cincizeci din noi şi să tot goleşti o halbă. Birtaşul, după o bucată de vreme se poticnea sub greutatea berei consumate, dar nu se lăsa de Bruderschaft, şi văzând că nu mai merge berea pe gât, începu să o toarne după guler în sân. Un răs nemai pomenit isbucni în sală, când îl văzurăm ciocnind ba cu unul, ba cu altul, pe când berea îi curgea din sin, din buzunari, din pantaloni şi ţişnea din botinele pline de bere. Acuma îl văzurăm şi pe Severu râzând cu hohot, şi când veni birtaşul să ciocnească şi cu dânsul, Severu îi întinse mână şi-i zise:

— Sie gefallen mir, Sie sind ein gemüthlicher Wirt!».

Petrecerea ar fi ținut cine ştie cât de lung, căci ne îndrăgise Lisinghenii, şi n'am fi putut scăpa de dânsii, dacă n'ar fi sosit vremea să plecăm la gară. Înţeleseră şi ei aceasta dar tot nu se puteau despărţi de noi, ci puseră pe un hamal să tragă după noi butoiul de bere aşezat pe roate, iar ei cu halbele în mână ne petrecură pe stradele oraşului până la gară, pe când noi cântam marşul lui Iancu.

Ajunşi la gară, Lisinghenii aduseră butoiul de bere pe peron şi acolo mai cinstiră în sănătatea noastră strigând neîntrerupt: «Hoch die Rumänen!», până însăfârşit se

puse trenul în mişcare şi-i perdurăm din vedere.

Severu plătise toată mâncarea şi băutura noastră şi când îi mulţumirăm, el ne zise:

— N'aveţi pentru ce mulţumi dragii mei; am trăit şi eu între străini, şi-mi pot închipi că nu dispuneţi de multe parole. Una ce doresc este ca să vă purtaţi bine şi să faceţi bucuria părinţilor».

Pe drum spre Viena ocupasem toţi un vagon de clasa a treia, pe când Severu luase clasa a doua. În vagon Hosanu ne cânta minunatele sale cântece, când deodată Pamfil Dan, actualul consilier de tribunal în Viena, loveşte în cilindrul megieşului său şi-l turteşte ca pe o armonică, iar acesta turteşte cilindrul lui Vasile Morariu, care la rândul său turteşte pe cel al lui I. Pop. În decurs de câteva secunde nu vedeai în tot vagonul decât mâini ridicate şi cilindre turtite, căci toţi aveau cilindre pe cap, afară de Vasile Bumbac, care avea o pălărie moale, sură. Această scenă comică, departe de a supăra pe cineva, ne înveseli şi mai mult, mai cu seamă când fiecare îşi luă cilindrul în mână şi-şi prăvia noua sa formă bizară. Numai Vasile Bumbac nu era vesel, căci de pălăria sa nu se atinsese nimene, fiindcă nu îndrăz-

neam să atentăm şi la pălăria seniorului nostru. El însă se simţi jignit de aceasta, jignit că-i arătăm atâta respect şi-l considerăm mai pe sus de noi. Îşi luă deci singur pălăria din cap, o trânti jos şi o călcă în picioare.

Aşa, să ştiţi altă dată că şi eu mă țin de voi, zise el, aşezându-se apoi liniştit pe banca vagonului».

Intre ovaţiunile ce-i făceam acuma lui Bumbac, am ajuns la gara din Viena. Acolo veni Axente Severu iarăşi în mijlocul nostru şi-şi luă rămas bun. Dar când ne văzu pe toţi cu cilindrele turtite pe cap, şi-i povestirăm întâmplarea, el răsă cu hohot şi zise:

— Ce fericiţi sunteţi, că mai puteţi face astfel de glume nevinovate».

Noi îl petrecurăm până la trăsura şi între viile noastre aclamaţiuni şi în strigăte să trăiască, se despărţi de noi. De atunci n' am mai văzut. Noi însă intrarăm cu toţii la un pălărier din apropiere şi-l puserăm să ne calce cilindrele ca să putem arăta pe stradele Vienei.

(„Jun. Lit.”)

T. V. Stefanelli.

Impăcarea dlui Babeș.

— Un glas din provincie. —

Domnul Emil Babeș, avocat din Budapesta nu mai vrea să contenească cu încercările sale de a-i împăca pe români cu unghurii — în orice condiții, după-ce părerea dsale (de sigur nu ca avocat!) e că «mai mult prețuește o pace slabă decât un proces gras».

În încercările astea — abstrăgând dela fondul și rostul lor — găsim două momente pe cât de interesante pe atât de primejdioase. Și anume ivirea ca din senin și îndrăzneată a dlui Babeș și apoi pretarea unui organ bisericesc la această ivire.

Să nu fie cu supărare dacă întrebăm că de unde și-a luat dl Babeș îndatorirea să ne netezească împăcarea sub orice condiții cu unghurii, mai ales că noi n'avem situații în care s'ar putea afirma un nou Mérv-Horváth?

Despre d-l Dr. Emil Babeș noi până acum numai atât știam că e feciorul fie-ier-tatului Vincentiu Babeș, a cărui activitate pe deplin o caracterizează frântura de vorbă ce-a rămas dela o adunare unde s'a spus din partea unui fruntaș al nostru, ce era sufletul acțiunii de atunci «... celelalte spun d-l Babeș». Cinstirea memoriei unui bărbat fruntaș — sui generis și acela — nu obligă să socotim la același loc pe feciorul aceluia fruntaș pentru singurul fapt, că e urmașul lui familiar. Căci alt merit, altă legătură cu poporul nostru noi nu știm să fi avut până acum d-l Emil Babeș. Că în procese de ale bisericii dl Babeș a fost și este avocat, asta e o simplă legătură de meserie și nici de cât nu e legătură ori contact politic, social ori cultural cu poporul nostru.

Și acum ne întrebăm: de unde poate un om, fie acela și avocat, care în viața lui nu a întreținut legătură cu poporul, n'a trăit în mijlocul poporului, n'a plâns cu jalea lui, și nu s'a bucurat în veselile lui, nu-i cunoaște nevoile, nu-i cunoaște felul de gândire, nu-i știe viața socială, și economică, n'are dor de traiul poporului și n'are însuflețirea pentru datinele și literatura lui — un astfel de om de unde poate să știe cum să facă pacea după ce nu știe ce-l doare pe popor?

Cu toate aceste până la un loc înțelegem nizuințele d-lui Babeș. Înțelegem în ce putul încercărilor sale. Il știm trăitor în Budapesta în cercuri de tot străine și de poporul nostru și de cei ce stau ori se învîrt prin Budapesta. În acest cerc înțelegem că i s'a tocit sentimentul ori cum zice d-sa «șovinismul» românesc. Acolo, în vălmășagul capitalei, altcum gândesc oamenii, după ce acolo nu se simt și nu se văd nici mizeriile, nici huiduile, nici preterările și nici injuriile ce se fac la țară, mai ales dacă nu se țin nici un fel de legături cu poporul dela țară, cu cei din «provincie».

În ore de odihnă ori de petrecere, când la masă ori la club stai înconjurat de unghuri, pornind din buna înțelegere ce stăpânește în astfel de momente — e foarte natural să te pomenești cu ideea unei împăcări. Și cu un curaj și o apreciere sinamăgitoare și optimistă a eului tău e fatal să încerci împrietenirea ideii tale, chiar prin gazete cu marele public.

În forma asta și până aici înțelegem încercarea dlui Babeș. Stăruința lui, însă,

și în urma echoului ce a răscolit încercarea dsale — nu o mai înțelegem și cu greu îi mai putem presupune bunăcredință.

Cu atât mai puțin putem înțelege rostul «Telegrafului român» din Sibiu, care se pretează ideii dlui Babeș cu o sîrguință vrednică de alt lucru bun — și după ce opinia noastră publică a exprimat lămurit că nu admite și nu poate admite o «împăcare» de felul celei propuse de d-l Babeș.

«Telegraful Român» e organ bisericesc și ca atare e impus preoților. După-ce i se dă caracter oficial bisericesc și în cele politice exprimă vederile șefilor bisericii din Sibiu. În cazul dat, după ce «Telegr. Român» ia poziție fâțișă pentru ideile d-lui Babeș — trebuie să credem că cei dela conducerea bisericii, în frunte cu Mitropolitul, s'au pus să facă politică, ducând hangul în una dintre cele mai importante chestii de politică militantă.

Asupra aces-tui punct să ne înțelegem.

Știm situația capilor noștri bisericesti și apreciind poziția aceasta gingașe, și popor și fruntași și gazete s'au împăcat cu faptul că biserica și capii ei s'au născut în luptele politice militante.

Și decâte ori datorința lor de români și fruntași ai neamului îi chiamă la postul lor — opinia publică le socotea poziția ca o scuză pentru neparticipare. Și așa cum se putea, sub forța împrejurărilor eram cu toții mulțumiți.

Cu atât mai mult ne isbește acum atitudinea «Telegrafului Român», mai bine zis a capilor bisericii din Sibiu în chestia împăcării d-lui Babeș.

Capii bisericii, întru cât socot că e sosit timpul să-și ia partea din luptele politice militante, — să-și dea arama pe față. Să-și fixeze locul pro ori contra și să lupte, să-și dea părerea și concursul lor — în toate afacerile politice de actualitate. Așa, cu ruța, nu merge: ce-i place guvernului să-i placă și vlădicului, ce-i place poporului să nu-i pese vlădicului! Asta nu e ținută de părinte.

Mai ales acum când interconfesionalismul se răspândește tot mai mult și în neamul nostru — capii bisericilor românești să-și tragă bine seama ce fac. Căci li se poate întâmpla ca mâne să-și vază poziția clătinată. Nu ca post ci ca autoritate. Și apoi o biserică fără credincioși ori cu credincioși fără respect față de șefii și slujitorii altarului nu poate fi mântuită cu nici un fel de împăcare ori oscilare fără scrupuli.

Traiu tihnit și liniștit fiecare om, fiecare neam îl dorește din tot sufletul. Și neamul nostru întreg are dorul vieții liniștite, a vieții împăcate cu vecinii, mai ales că în persecuțiile de până acum, în luptele de până acum am rămas chinuți, săraci și cu multe lipsuri.

Cine afirmă că noi nu vrem pace cu unghurii, ori doar că gravităm în afară — ori nu ne cunoaște ori cu voia e un ticălos.

Orice împăcare însă își are temelia în recunoașterea reciprocă a drepturilor, ce le au ori la care țin cele două părți împăciuitoare. În șirul pertractărilor pentru pace, e firesc că și unii și alții fac concesii — până când cad de acord.

În cazul de față însă ce se întâmplă?

Conducătorii politice noastre cer recu-

noașterea noastră ca neam, ca națiune alcătuitoare și susținătoare de stat — cu drepturi egale pentru toți cetățenii de o potrivă.

În o astfel de alcătuire, natural că recunoaștem și noi dreptul de «primus inter pares» al națiunii unghurești, pe temeiul numărului mai mare de care dispune națiunea maghiară față de celelalte națiuni din țară. Și pe baza de «primus inter pares» ne-am și împăca cu ideea să aibă națiunea maghiară anumite favoruri, ce compet majorității.

Temelia asta e singura pe care s'ar putea înălța edificiul durabil al unei păci sănătoase. Față de acestea însă, conducătorii politice maghiare zic că ei la ideea unui stat unitar național maghiar nu renunță și despre o împăcare numai atunci poate fi vorba când noi vom recunoaște îndreptățirea și legalitatea acestei idei, față de care orice nizuințe ale noastre de a avea drepturi politice egale ca popor român, de a ne desvolta ca factor alcătuitor de stat și egal îndreptățit — trebuie să dispară ori prin voia noastră ori prin stârpierea volnică din partea statului și din partea societății maghiare.

Și după un astfel de răspuns — dl Babeș mai are curajul să spună prin «Telegr. Rom.» — Nrul 131 — că politicianii maghiari nu sunt streini de o pace cu românii și că e posibilă o împăcare după ce: «o pace slabă mai mult prețuește decât un proces gras».

Pacea de care vorbește acum dl Babeș nu poate fi decât pacea individului, căci pace cu poporul român nu poate fi, după ce politicianii maghiari nu recunosc popor român — în politică. Pacea individului însă e chestie privată — n'are aface cu publicitatea.

Pentru legarea acesteia trebuie încredințare, procură cu timbru dela fiecare individ și d'astea nu credem să aibă dl Babeș. Dar lăsând gluma la o parte — noi nu ne putem închipui, că pe baza acceptată de dl Babeș — cum s'ar prezenta rezultatele faptele ale împăcării. În schimbul primirii punctului de vedere maghiar — ce ar fi să primim noi, ca popor român?

Posturi ori comodități personale? Altcva ce ar fi să primim?

Să ne-o spună dl Babeș.

Să ne-o spună și apoi să ne lase în mizeria noastră, în amarul nostru, în sărăcia noastră — pe cari și așa nu le-a înțeles și nu le va înțelege nici odată!

O.

Programul banului Rakodczay.

Adunarea partidului național.

Din Agram se telegrafiază cu data de 28 c., că în această zi partidul național croat a ținut o adunare sub președinția lui Tomasi și în prezența banului Rakodczay, care și-a desvoltat în această ședință întregirea programului său de acțiune.

Dăm din acest program punctele cele mai esențiale: Banul zice, că va fi condus în toate acțiunile sale de dispozițiile legii din 1868.

Dacă se vor naște neînțelegeri în acest punct între cele două regate, Ungaria și Slavonia, el va încerca să aplaneze pe cale

pacinică conflictul. Nu se va putea efectua o împăcare în modul acesta, se vor constitui comisii regnicolare, cari se vor ocupa cu aplanarea conflictelor.

Aceste comisii vor avea să judece şi faptul, întrucât funcţionarii de tren ungari sunt organe guvernamentale şi întru cât ei depind de dispoziţiile § 57 din transacţia croato-ungară.

În Croaţia se va înfiinţa o şcoală specială pentru cei ce vreau să îmbrăţişeze cariera de slujbaşi la căile ferate.

Staţiunile se vor numi numai în croaşte. Tipăriturile şi publicaţiile se vor face de asemenea în limba croată.

Conform § 46 din transacţie se va înfiinţa pentru Croaţia o secţiune agricolă specială şi se va numi în ministerul de finanţe un înalt funcţionar croat, care să aibă cuvânt în orice chestie financiară, care se referă şi la regatul iliric.

În funcţiunile administrative din Ungaria să se numiască şi angloaşi croaţi conform cerinţelor populaţiunii, iar în Croaţia, dacă e posibil numai Croaţi.

Absolvenţii universităţii din Agram să fie primiţi pretutindeni în funcţiune.

Academia forestieră din Agram să fie egală cu cea ungurească din Schemnitz.

Se promite apoi o promovare a industriei croate, introducerea reformei electorale bazate pe egalitatea dreptului de vot.

Dacă se află cineva, care voeste şi poate face mai mult, atunci îi cedez locul, a zis Rakodczay.

Aceste promisiuni ale banului au fost primite cu multă însufleţire din partea celor asistenţi.

La urmă s'a votat o moţiune prin care partidul naţional adoptă ca principiu al său programul arătat de banul Rakodczay şi promite sprijinul său în efectuarea acestui program.

Cronica externă.

Si uatia în Rusia.

Procesul deputaţilor.

Tribunalul d'n Petersburg a început de Marţi, pertractarea procesului-manifest, care s'a pornit procuratura în contra membrilor dumei a doua. Ştim că partidele reacţionare ruseşti au fost pe timpul dumei a doua foarte puternice. Duma a doua a fost împărţiată, deputaţii cu tot terorismul ce domnea, 168 de deputaţi s'au dus în Viborg (Finlanda) şi au compus un manifest către poporul rus, îndemnându-l să nu plătească dare, să nu se ducă la recrutare până atunci, până când ţara nu va fi cărmuită în cadrele constituţionalismului.

Dintre cei 168 de acuzaţi s'au prezentat înaintea tribunalului 158 de foşti deputaţi. Dintre aceştia sunt 10 socialisti-democraţi şi 59 membrii ai partidului muncitorilor. Doi dintre acuzaţi au fost până acuma în arest preventiv. În ziua primă a pertractării au fost aduşi înaintea juraţilor între suliţe. Întâlnirea între vechi tovarăşi de luptă a fost cât se poate de pătrunzătoare.

Cu ocazia luării interogatorului acuzaţii au declarat unanim, că fapta lor nu e în contra legii, ci a fost mai mult o unealtă politică. Au mai declarat, că ei s'au împlinit numai datorită faţă de popor şi pentru popor bucuros sufer orice pedeapsă. Membrii partidului muncitorilor au mai declarat, că cu toată inima se duc la moarte, dacă ar şti, că prin faptul acesta ar cădea regimul ce e la putere. Lucru de sine înţeles, că nici unul dintre acuzaţi nu s'a simţit vi-

novat prin aceea, că a scris manifestul dela Viborg.

Acesta e procesul, care de prezent preocupă întreaga lume politică.

Manifestul dela Vyborg.

Vineri în 27 Dec. n., s'a continuat pertractarea procesului, pornit în contra acelor deputaţi, cari au scris manifestul dela Vyborg (Finlanda). A fost ascultat mai întâi socialist-democratul Loevsky, care a declarat că a scris manifestul, ca să aprindă în popor scânteia revoluţiei. Mai pe urmă i-s'a luat cuvântul, deoarece a numit pe juri «duşmanii poporului». A urmat apoi Ramisin fost deputat al Caucazului. Poartă haine de rob, fiind închis în temniţă şi pentru «altă faptă în contra ţarismului». A acuzat guvernul, că nu s'a ţinut de cuvânt, apoi a vorbit despre suferinţele ce le îndură în temniţă.

A fost intrerupt de mai multe ori, în cele din urmă, a ameţit şi a căzut.

Sedinţa s'a suspendat pe 3 ore. După ce s'a început din nou a vorbit Dietz colonist german. Prinţul Boratov a spus, că veni-va şi timpul acela, când juzii de azi vor sta pe banca acuzaţilor.

În cercurile liberale din Moscova se crede, că acei deputaţi cari au scris manifestul vor fi pedepsiţi la orice caz şi imediat după rostirea sentinţei vor fi întemniţaţi. Vor scăpa numai aceia, cari vor depune cauziunea de 1000 de ruble, pentru toţi la un loc cauziunea ar fi de 1 şi jumătate milion de ruble. În Moscova au început să adune parale prin colectă. După cât se comunică, s'au strâns atâtea parale, încât pot să depună cauziunea pentru fiecare acuzat.

Predarea Port-Arthurului.

În procesul lui Stössel acuzat cu predarea cetăţii fără să fi avut motiv, au fost ascultaţi mai mulţi martori. Stössel încă a fost ascultat şi a declarat, că predarea cetăţii a fost discutată şi de consiliul de război. A spus, că el a chemat conziliul de război şi deoarece în timpul din urmă perduseră mai multe puncte întărite, a pus în discuţie două întrebări: 1). cum să apărăm celelalte forturi şi 2). ce părere au în privinţa unei apropiate predări a cetăţii?

Despre şedinţa conziliului sa luat şi protocol.

Stössel a mai adăugat, că întrebarea a doua a spus-o mai târziu, când Japonezii ocupaseră şi cele mai apropiate întărituri.

Foametea.

Iarna aşa zicând numai acum se începe, dar foametea pustieşte deja din toate puterile. În provinciile ostice mai cu seamă sufer oamenii.

Până acuma 43 de milioane de locuitori se luptă cu foamea.

Preţul bucatelor s'a urcat într'un mod îngrozitor. Chiar şi acolo e temere unde sunt bucate, căci ţăranul folosindu-se de preţul urcat al bucatelor, va căuta să câştige ceva, iar la anul nu va avea sămânţă.

Cu toată foametea ce bântue în Rusia, cetim în fiecare zi, că din provinciile abundente în bucate s'a exportat în ţări streine atâtea şi atâtea. Faptul nu ne miră, deoarece aristocraţia rusă îşi caută interesul şi nu o doare când clasa cea mai trainică a ţării se prăpădeşte. Ministerul de interne a făcut un proiect de lege, prin care cere 15 milioane de ruble pentru ajutorarea celor ce se află în nenorocire. În şedinţa de Sâmbătă a dumei s'a şi primit proiectul acesta. Suma de bani votată de dumă e nimica toată, când ne vine în minte sistemele ruseşti de a se manipula banii statului. Cel puţin jumătate o să se peardă în buzunarele celor însărcinaţi cu împărţirea, ori cumpărarea bucatelor.

Din Maroc.

Se afirmă că generalul Drude s'a dat dimisia din cauză, că în continu i-s'au făcut reproşuri, că nu înaintează în interiorul ţării. Drude se zice, că a răspuns, că înaintarea ar fi nesuccesă şi el nu voeste să ia răspunderea.

Dar guvernul şi însuşi Clémenceau ia telegrafiat de mai multe ori să înainteze, la ce generalul Drude răspundea că nu se poate. La urmă i-ar fi dat să înţeleagă lui Drude, că le-ar trebui alt om, aşa Drude sub pretext, că e bolnav s'a dat dimisia. E dureros, că şi guvernul unei ţări liberale şi democratice ca Franţa, suferă de mania ocupărilor.

Demonstraţia foştilor luptători din războiul anglo-bur.

Din Londra se telegrafează următoarele: În zilele trecute au fost iară turburat mersul paşnic şi sătul de viaţă al aristocraţiei din Londra, de vagabunzii fără patrie, de acei oameni cari n'au pâne, cari ar lucra, dar n'au ce. Clasa înaltă, aristocraţia, adică pătura cea mai fină a naţiunii engleze a avut câte-va momente neplăcute, deoarece demonstraţia a fost făcută tocmai în cel mai bogat cartier al Londrei. Demonstraţia a fost făcută de foştii soldaţi, cari au luptat în războiul anglo-bur, şi cari de prezent sunt în felul, că nu capătă nici de lucru.

Demonstraţia a fost impozantă. La sfârşit au ţinut o adunare în parcul Hyde, unde au primit la propunerea socialistului Jack Williams o moţiune, în înţelesul căreia pretind dela guvern, ca unii, cari au luptat pentru ţară, să le dea de lucru. Guvernul deodată e constrâns să înainteze parlamentului un proiect de lege.

Demonstraţia a decurs în linişte, căci pentru apărarea clasei fine şi subţiri era mai multă armată decât demonstraţii.

Cetăţenii englezi şi o parte mare dintre deputaţi recunosc dreptatea foştilor luptători ai patriei şi au promis tot sprijinul.

FRANZ JOSEF Apă

ŞTIRILE ZILEI.

Luni, 30 Decembrie.

— Z. Bârsan în Oraviţa. Vestitul nostru artist Z. Bârsan, în Oraviţa îşi va începe turneul său din 19 până circa 27 Ianuarie 1908.

Reuniunea noastră de cântări când dorinţei artistului şi împrejurărilor de aici prea primitive de cultura românească a hotărât în una din şedinţele comitetului a deschide prin legături private şi amicale şi în alte centre româneşti din Banat calea pentru binevoitoarea primire a lui Bârsan, drept aceea cu devotate rugări purcese din dorinţa a lăşi iubirea de artă românească sa adresat atât la reuniune cât şi prin membrii ei în Timişoara, Lugoj, Caransebeş, Vârşeţ, Bocşa, Ciacova şi Bozovici, la cunoscuţi partinitori ai artei româneşti la persoane de valoare — la amici — la reuniuni, şi după cum s'a aflat în zelul nostru să facă în localitatea lor pregătirea pentru primire, avizând subscrisul presidiu despre asta şi despre zilele primirei. Avem nădejde că Banatul în modul ăsta îşi va putea asigura un teatru românesc stabil. Ajute Dzeu! — Dr. Victor Gropşianu, preşedinte, Nicolae Andrei, secretar.

— **A 64 aniversare a Reginei României.** Eri Duminecă la 29 c. familia regală și princiară au serbat a 64-a aniversare a Reginei Elisabeta a României.

Din acest prilej s'a oficiat un serviciu divin la biserica luterană din Capitală, la care au luat parte o mulțime de persoane oficiale și neoficiale.

— **Necrolog.** George Ghișe din Poiana a răposat la 25 Decembrie n. în vârstă de 70 de ani. Inmormântarea lui a avut loc la 28 Decembrie.

Odihnească în pace.

— **Necrolog.** Cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților, că iubitul nostru fiu și frate Viorel, student de cl. II. gimnazială, în 27 Dec. la 11 ore a. m. și-a dat nobilul suflet Creatorului, în anul 13 al vieții. Dumnezeu să-l odihnească cu sfinții săi îngeri.

August Mișu și soția născ. Ecaterina Vior ca părinți, Ana, Elena și victor ca frate și surori.

— **Concert în Buteni.** Inteligența română din Buteni aranjează cu concursul tinerimii studioase din Arad Concert, în sala mare a ospătăriei din Buteni, la 27 Decembrie v., a treia zi de Crăciun. Venitul curat e menit pentru ajutorarea elevilor săraci. După concert — dans. Inceputul la orele 7 și jumătate seara.

— **Sentință rusească.** Din Vladivostoc se telegrafiază, că sentința adusă acum câte-va zile în chestia celor 75 de matrozi răsculați, a fost întărită de căpitanul cetății. Sentința judecă pe 5 matrozi la moarte, pe 16 la muncă silnică pe viață, pe 32 la pedepse mai mici. Pe 20 de acuzați ia absolut de ori-ce pedeapsă.

— **Dar de Crăciun.** Atragem atențiunea părinților, directorilor și directoarelor de școale asupra colecției: Biblioteca Copiilor și a Tinerimii B. O. Maior, din care a apărut acum volumul al III-lea cu 20 de ilustrațiuni artistice și cu colaborarea prețioasă a dlor: I. Al. Brătescu-Voinești, Mihail Sadovianu, Oct. Goga, Maria Cunțan, I. A. Basarabescu și A. O. Maior.

Volumul frumos și solid legat se vinde: În Austro-Ungaria: 1 cor.

În România și străinătate: 1 leu 30 bani plus porto 15 bani.

Toate trei volumele se pot comanda dela orice librărie românească și dela Administrația revistei „Luceafărul“. Sibiu (Nagy-szeben) și dela adm. „Poporul român“ — Budapesta.

— **Greșala unui președinte al Curții cu jurați.** Un ungar cu numele Berecz Sándor din Büdszentmihály ajunsese înaintea Curții cu jurați pentru o crimă ce o comisese astă-vară prin luna August. Crima s'a întâmplat pe moșia contelui Dessewffy Aurel. Administratorul domeniului Kalandra Antal învinuise de tot dur, mai în urmă insultase faptice pe birșul (muncitorul de câmp) Berecz, care într'un moment de supremă înverșunare luă coasa și tăie în două pe ispan.

Tribunalul din Nyiregyháza avea să osândească pe birș pentru crima omorului.

Dezbaterea se lungi până târziu noaptea. Se retraseră și jurații să răspundă la întrebările puse. Jurații au dat un verdict negativ, președintele curții cu jurați însă n'a

înțeles bine pe jurați și a publicat răspunsurile astfel, că tribunalul e osândit pe acuzat pentru crima intenționată la 7 ani temniță. Atunci lucrul acesta nu l'a observat nime. Mai târziu apărătorul a aflat de greșala președintelui Curții cu jurați, apelând sentința tribunalului la Curie.

Supremul for judecătoresc ocupându-se cu afacerea aceasta, a dat loc apelației, nimicind sentința tribunalului și ordonând o nouă pertractare.

— **Alegerea funcționarilor în comitate.** În cele mai multe comitate alegerea funcționarilor decurge cu multă agitație. Românii în unele comitate au câștigat câte un loc, în altele unde ar fi putut alege Români, au pierdut în urma neînțelegerilor. Așa de pildă în comitatul Făgăraș doi foști funcționari Români au fost lăsați pe drumuri.

În comitatul Brașov, unde Românii sunt puțini în congregație, totuși în urma buneii înțelegeri ce e între membrii s'a putut relege dl Dr. E. Meșianu ca protofiscal și s'a câștigat un post prin alegerea lui P. Munteanu ca prim-pretor în Săcele.

În alte comitate cum e al Albei-de-jos Românii au fost disconziderați cu totul. Ba nou alesul viceșpan a vorbit spunând, că *va lupta până la ultima picătură în contra dușmanilor interni.* Români nu au putut fi aleși, dar au căzut și acei funcționari unguri, cari respectau legile, cum a fost pretorele din Blaj. Românii i-au sprijinit, dar totul a fost înzad, căci Ungurii merg înainte cu șovinismul și cine nu-i cu ei, pățește ca cei căzuți acum la alegeri. Și tot mai sunt unii, cari prostesc lumea, cu împăcare între Români și Unguri.

ROMANUL „LUPTEI“.

SEMNULE CELOR PATRU

de CONAN DOYLE. (24)

— Urmare —

«Ei, și acum? — îl întrebai pe Holmes. — Toby nu s'a dovedit de infalibil.

— A procedat destul de chibzuit, îmi răspunse Holmes. În ziua de azi se transportă foarte mult creozot la Londra, pentru împregnarea lemnului; nici o mirare că s'au încrucișat mai multe urme. Toby n'are nici o vină.

— N'ar trebui să ne întoarcem la urma dintâi.

— Ba da. Noroc că nici nu e departe. Toby s'a încurcat în colțul pieții Knight unde s'au întâlnit două urme în direcție opusă. El a urmat cea falsă. N'avem decât să revenim».

Ni-am întors în piața Knight. Ajungând aici, Toby făcu câteva ocoluri apoi o luă înainte în direcție opusă.

«Numai să nu ne ducă acolo de unde s'a transportat butea de creosot! — observai eu.

— De asta nu mi-e teamă. Uită-te numai, merge pe trotuar, pe când căruciorul trebuie să fi venit pe drumul larg. Am regăsit urmele adevărate».

Toby ne conduse către râu, peste piața Belmont și strada Prince. Eșind din strada Broad-street, o luă de-adreptul înspre apă, unde se afla un mic doc de lemn. Toby ne conduse până la țarm, apoi se opri lătrând și privind înspre râu.

«Norocul ni-a părăsit! — zise Holmes. — Fugarii noștri s'au urcat într'o barcă».

Mai multe bărci și vapoare erau în apă, gata de plecare. Am trecut cu Toby pe lângă toate, li-a mirosit pe toate, însă fără să descopere ceva.

Aproape de doc era o căsuță zidită din cărămide. Pe o tablă de lemn era inscripția: «Mordecai Smith, exarendare de bărci pe ciaz sau pe ziua întregă». O altă inscripție nes punea că aici se găsește și un mic vaporas. Holmes privi în jur și fața lui se întunecă.

«Prost de tot. Mișeei ăștia sunt mai rafinați de cât crezusem. Au făcut tot ce le-a fost cu putință ca să li-se piarză urmele. Paremi-se, au pus lucrurile de mult la cale».

(Va urma.)

Economie.

Comerțul extern al Serbiei.

Consulul general al Monarhiei noastre în Belgrad a dat zilele trecute publicității un raport asupra comerțului extern al Serbiei în cursul anului 1906.

Acest raport a cauzat mare surprindere în cercurile financiare și comerciale.

Se crede adevărat, că viața economică a Serbiei e zdruncinată în urma războiului vamal cu Monarhia noastră. S'a dovedit însă contrarul.

Bunăstarea Serbiei propășește pe toate terenele, numai exportul de vite a scăzut. Guvernul Serbiei s'a nuzuit însă a căuta de bușeuri nouă și pentru acest export, așa că pierderile n'au fost prea simțitoare.

Opinia publică din Serbia e conștie de greutățile mari, ce în urma războiului vamal cu Austro-Ungaria trebuie învinse, ca astfel țara să nu fie împiedecată în propășirea economică. S'a inaugurat o politică economică întinsă, care țintește la dezvoltarea industriei și a căilor de comunicațiune, sprijinește o agricultură mai rațională, nizește a câștiga capi'ale pe seama tuturor întreprinderilor economice, s'a pus temeiul la redactarea unor proiecte de lege moderne în scopul propășirii obștești.

Din raportul consulului general constătam, că recolta din anul trecut a Serbiei a întrecut rezultatul tuturor recoltelor din ultimul deceniu.

Creșterea bunăstării se vedește în împrejurarea, că consumul a crescut considerabil mai mult însă în împrejurările, că instituțiile de bunăstare înființate din banii publici s'au înmulțit, deasemenea și căile de comunicațiune, iar încasările favorabile la dări au întrecut toate prevederile.

Valoarea tuturor produselor agricole au atins considerabila cifră de 250 milioane franci.

Importul a scăzut cu 14 milioane, iar exportul a crescut, bilanțul comerțului extern al Serbiei s'a încheiat în anul trecut cu un activ de peste 30 milioane franci.

În cursul anului trecut s'au importat în Serbia mărfuri în valoare de 41,377.853 franci, față de 55,600.644 franci din anul 1905.

Valoarea exportului a fost de 71,599.839 franci, față de 70,656.305 franci din anul 1905.

Consulul general amintește de încheere, că recolta excelentă din anul trecut a mântuit Serbia de catastrofa, ce putea să urmeze din cauza războiului vamal cu Austro-Ungaria, iar recolta slabă din anul acesta poate aduce cu sine o mare nenorocire pentru țară.

Recolta de urez a Japoniei.

Prospectele de urez din Iaponia au fost foarte favorabile în anul acesta, vijeliile din luna Septembrie au pricinuit însă pagube foarte mari pe teritoriile cultivate cu urez.

Recolta de urez e hotărâtoare în viața economică a Japoniei. Producția anuală fie cât de favorabilă nu e de ajuns pentru

consumul intern. Poporațiunea din Japonia se sporește repede și în raport cu aceasta crește și importul de urez, în deosebi din India.

În anul curent, — fiind recolta din anul trecut nesatisfăcătoare, — s'au importat cantități mari de urez.

Corpurile legiuitoare din Japonia voină să sprijini cultura de orez și să împedecă căderea prețurilor urezului Japonez, au adus o lege, conform căreia urezul importat din străinătate e supus la un tarif vamal destul de mare.

Opinia publică din Japonia cere acum ștergerea acestui tarif, sau cel puțin o scădere esențială a tarifului vamal asupra urezului importat.

Convenția comercială cu România. Comisiunea română numită în vederea negocierilor pentru tratatul de comerț cu Austro-Ungaria, a reînceput lucrările pregătitoare în vederea acestor negocieri. Comisiunea s'a întrunit luni la dl. Emil Costinescu, ministru de finanțe. Comisiunea va pleca la Viena peste vre-o zece zile.

Recolta Bucovinei. Confor datelor statistice oficiale, recolta din anul curent a Bucovinei, socotită în măștrice și în comparație cu cea din anul 1906, a fost următoarele:

	1907	1906
Grâu	329,672	387,741
Secară	367,596	388,299
Orz	389,414	474,944
Ovăș	552,055	518,137

Bursa de efecte.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	vinde 635.75
„ „ ung.	762.—
„ băncei de escompt	483.75
„ soc. căilor fer. aust. ung.	676.—
Renta ung. de aur 4 proc.	111.20
„ „ coroane 4	93.30
„ austr. de aur 4	114.75
„ „ coroane 4	97.20
Scrisuri fonciare „Albina“	101.—
Napoleon d'or (20 franci aur)	19.21
mărci germane, aur	23.60
Galbeni austriaci și ungurești	11.43
Bi ete germane 100 mărci	117.97
„ franceze 100 franci	96.15
„ italiene 100 lire	96.20
„ române 100 lei	94.05
Rubla rusăști de hârtie	2.53

Piața din Budapesta.

I. Cereale.

Grâu, m. metr. (100 kgr.)	frum.	26 cor.	30 fil
„ „ „ „	mijl.	25 „	65 „
„ „ „ „	slab	24 „	85 „
Secară, „ „	dela	23.60	— 24.—
Orz, „ „	„	15.70	— 16.10
Cucuruz nou „ „	„	14.10	— 14.20
Ovăș „ „	„	16.55	— 17.40
Rapiță „ „	„	—	—

II.

Producte.

Prețurile sunt socotite după 100 kilograme în bani gata.

Unsoare de porc, dela	141 cor.	— 142 cor
Slănină . . . „	105	— 112 „
Cartofi . . . „	4.30	— 5.30 „

III.

Târgul de porci din Kőbánya (Steinbruch)
(Prima calitate ungară.)
Bătrâni . . . — — — fileri kilogramul.
Tineri . . . 126—128 „ „

Redactor responsabil:

GEORGE PLEȘOIANU.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11

Un candidat de avocat

doctor iuris

cu praxă bună de 4 ani, caută loc într-o cancelarie advocațională.

A se adresa la Administr. „Lupta“.

O colecție:

10 cărți ilustrate

de CRĂCIUN, modele mai nouă, foarte frumoase, numai

1 coroană 20 fileri.

Zece ilustrate de ANUL

NOU tot cu acest preț.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11

**Cumpărați
Calendarul Poporului Român
pe 1908.**

Cel mai frumos și bogat calendar românesc dela noi. Se estinde pe 13 coale de tipar, 208 pagini.

Cuprinsul Călimdarului:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni cu roșu. După fiecare lună o pagină curată pentru însemnări. Regentele anului. Luna. Intunecimi. Zile de repaus. 29 Februarie. Semnele cronologice. Zile schimbătoare peste an. Posturile. Deslegarea posturilor. Anotimpurile. 2. Tabela cametelor. 3. Domnitorii din Europa cu 29 chipuri. Țările și numărul locuitorilor și cu capitala fiecărei țări. 4. Consulatele din Budapesta. 5. Poșta: I. Scrisori; II. Mandate poștale; III. Pachete; IV. Telegramme. 6. Călătoria cu trenul: a) persoane; b) pachete. 7. Timbre și taxe pe tot felul de rugări, sentințe, contracte, petiții, etc. 8. Despre procese: Un articol în 10 capitole, foarte interesant și folositor pentru oameni dela sate. — Partea literară: 9. Norocul celor trei fete. 10. Câți jidani sunt pe lume? 11. Blăstămul soției (poezie). 12. Ișus și paserile. 13. Blăstămul de mamă (poezie). 14. Obiceiuri rele. 15. Vrajitoarea. 16. Cucul și domnișorul. 17. Români. 18. La botez (poezie). 19. De când sunt judecătorii? 20. Telegrafia. 21. Trai la stână. 22. Ciudățeni la animale. 23. Scrisoarea orbilor. 24. Purecele. 25. Graba strică treaba. 26. Analfașii. 27. Emigrarea. 28. Răscoala țărănească. 29. Cojocarii Sfântului Ilie. 30. Lupta pentru drepturile noastre. 31. Ră-

vașul anului cu toate întâmplările mai însemnate din lume. 36. Ce e românesc în Budapesta? 35. Razele Röntgen. 36. Baia de cărbuni. 37. Sfaturi economice. 38. Glume presărate în tot textul Calendarului și anunțuri.

Dintre ilustrații amintim: Casa deputaților (Reichsrath) din Viena. — Deputații români din parlamentul austriac. — Dr. Vasile Lucaciu. — Vichentie Babeșiu. — Deputații țărani din parlamentul austriac. — Casele fundațiunii Gozdu din Budapesta. — Capela gr.-or. română din Budapesta. — Conducătorii comunității bisericăști gr.-or. rom. din Budapesta. — Redactorii ziarului „Lupta“ și „Poporul Român“. — Reuniunea meseriașilor români din Budapesta. — Personalul tipografiei „Poporul Român“. — Sala de zețarie a tipogr. „Poporul Român“. — Departamentul mașinelor de tipar a tipogr. „Poporul Român“. — Boboteaza în București. — Biserica țărului Alexandru II din St.-Petersburg. — „Vatra luminoasă“ din București. — Palatul regal din Buda. — Sala mică de dans. — Odaia de dormit a regelui și alte multe chipuri

100 la număr.

Invălitorea Calendarului și de astă dată se prezintă în formă de tot modernă, tipărită în 3 culori.

Un exemplar costă 40 fileri, iar porto postal 10 fileri. Cei ce comandă cel puțin 15 exemplare, primesc 15 procente rabat, adecă 15 exemplare costă 5 cor. 10 fil., 25 exemplare costă 8 cor. 50 fil., 50 exempl. costă 17 cor. și așa mai departe. Dela 15 exempl. în sus plătim noi și portpostal. Cei ce comandă cel puțin de 15 exempl., plătesc 10 fileri pentru fiecare exempl. Comercianții primesc 25 procente.

Comandele să se adreseze la

„Poporul Român“ Budapest, VII., István-ut 11.

Dar de Crăciun pentru copii

Biblioteca copiilor, volum cu povești, foarte luxos ilustrate.

Au apărut până acum:

Robinson Crusoe . . .	Lei 1.50
Fetița cu bonetul roșiu	„ 1.50
Basm alese	„ 1.50
Din lumea copiilor . . .	„ 1.50
Jucăriile lui Titi și ale Mimi	„ 1.50
Bunădimineața lui Moș Ajun	„ 1.50
Animalele domestice, cu ilustrațiuni și versuri, foile gros cartonate indestructibile . . .	„ 2.—
ABC, învățăm să citim (nou)	„ 1.50
Învăță să socotești, dacă vrei să nu greșești. Carte cu ilustrațiuni instructive de calcul, cartonate	„ 2.50
Povestea celor doi sbârliți, cartonate	„ 1.50
A fost odată...! Povești alese. Un volum mare cu ilustrații (nou), cartonate	„ 2.50

De toate pentru copilașii noștri, ilustrat, cartonate	Lei 3.—
Robinson după Foș, bogat ilustrat, traducere de R. Rosetti, cartonate	„ 3.—
Idem fără ilustrație, cartonate	„ 1.50
Din Una mie și una noapți cartonate	„ 3.—
Copiii la țară, o poveste veselă. Un volum mare, foarte bogat ilustrat (nou), cartonate	„ 3.—
Florini Al.: Povești populare, cartonate	„ 2.—
Iosif Sf.: A fost odată, cartonate	„ 1.50
Smara: Corbul cu pene de aur, povești, ilustrat, cartonate	„ 2.50
Speranția Th.: Pentru toți copiii, frumos ilustrat, cartonate	„ 2.50

Biblioteca copiilor (ediția „Luceafărului“ Sibiiu):

Volumul I.	Cor. 1.60
„ II.	„ 1.60
„ III.	„ 2.—

Se poate comanda la administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11.

„Octoih Bogat“

ediția II-a

CU LITERE LATINE

de

George Cătană

învățător

cuprinzând întreagă rânduiala a Vecerniei, Utreniei și Liturghiei, împreună cu glasurile, podobile, sftilnele învierii, polileul, pripelele și psalmii aleși, catavasiile, troparele, condacele, irmoasele, și pricsnele tuturor sărbătorilor precum și tipicul catavasiilor de peste tot anul.

Mai departe conține cântări de morți și un adaus bogat de rugăciuni trebuincioase fiecărui creștin, — întocmite pe sama bisericilor și a tuturor cântăreșilor mici și mari.

Se estinde pe **312** pagini, format mare, cu un tipar frumos și curat și pe o hârtie bună și fină.

Prețurile

Legat simplu	2 Cor. 40 fil.
in pânză cu cruce aurită	3 „ —
jumătate în piele cu cruce de aur	4 „ —
întreg în piele căptușită, aurit foarte frumos și la margini, în cutie elegantă	7 „ —

La comanda să se adauge plus 20 fil. pentru porto.
Pentru trimiterea recomandată 45. fil.

Se poate comanda la administrația „Poporul Român“, Budapesta, VII., István-út nr. 11.

Dela administrația „Poporul Român“
Budapesta, VII., István-út nr. 11

se poate comanda:

„Cantorul Bisericesc“

cea mai bună carte pentru cântăreții noștri, preoți și învățători.

Intocmită de **GEORGE BUJIGAN**, învățător.

Cel mai potrivit dar
de Crăciun bisericilor.

Cartea se estinde pe **420** pagini mari și este aprobată din partea forurilor bisericesti competente.

Prețul broșat 10 cor., legat în pânză 12 cor., legat în jum. piele 14 cor., legat în lux 16 cor. Porto poștal 82 fil.

Esemplarele se compactează aici în Budapesta la cea dintâiu legătorie de cărți și execuția lor este o adevărată artă în măestria compactoriei.

Cine vrea să ajungă cât mai îngrabă în posesiunea cărții, numai de aici să o comande.

== Dar de Crăciun! ==

TABLOUL DEPUTAȚILOR NAȚIONALIȘTI

Fotografiile foarte bine reușite ale celor 25 deputați din clubul parlamentar al naționalităților.

Mărimea tabloului 32×42.

Prețul 1 cor. Prețul 1 cor.

Pentru pachetare și trimiterea cu poșta recomandată plus 60 fil.

Tabloul se poate comanda încadrat în ramă frumoasă. Lățimea ramei 10 cm. Prețul cu porto cu tot **5 cor. 92 fil.**

Ramă foarte frumoasă pentru ori care salon cu 4 cor. mai mult.

Un tablou admirabil în ramă foarte frumoasă care reprezintă pe

Un minunat tablou care prezintă

Mihai Viteazul

Vinerea Mare

mărimea 42X52 cm. Lățimea ramei 10 cm. Prețul 5 cor., plus 92 fil. porto.

mărimea 50X65 cm. Lățimea ramei 10 cm. Prețul 6 cor., plus 92 fil. porto.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11.

== A apărut ==

Diletantul Român

Indigitări și sfaturi cum să jucăm teatru

scrise în uzul societăților de diletanți, al reuniunilor de cântări cari dau reprezentațiuni teatrale, precum și al tuturor amatorilor jocului scenic

de

Iosif Velcean

învățător în Reșița.

CUPRINSUL.

1. Ce este teatrul?
2. Alegerea pieselor teatrale.
3. Regizarea pieselor teatrale.
4. Inspecționarea pieselor.
5. Suflorul.
6. Decopierea rolurilor.
7. Memorizarea.
8. Repetițiile.
9. Arta interpretării.
10. Bunul simț pe scenă.
11. Mișcarea și gesturile pe scenă.
12. Mimică și gesturi.
13. Fardarea.
14. Deghizarea.
15. Aplicarea barbei și a mustațelor.
16. Costumarea.
17. Reprezentațiunea.
18. Recenziunile teatrale.
19. Regulament de conduită.
20. Dispozițiuni contra focului.
21. Descrierea scenei.

Apendice.

Cartea cuprinde **144** pag. Mărimea 8° mic.

== Cartea e înzestrată cu 56 chipuri. ==

Prețul broșat 1 cor. Legat în pânză cor. 1-60. Portoul poștal 10 fil.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11.